

NRC
augustus 2008
Tom Rooduijn

„Seks is als het eten van pinda's; je krijgt er nooit genoeg van”, verklaart eigenaar Jan Kuipers het succes van zijn homosauna Thermos. Jaarlijks bezoeken zo'n 170 duizend mannen zijn onderneming. Niet zozeer ter stimulering van de bloedsomloop, maar voor een anonieme seksuele ontlasting. „Het jagen zit mannen in de genen”, weet Kuipers; „dat is de druk op de stift.”

Thermos omvat twee gebouwen van vijf verdiepingen in het centrum van Amsterdam. Daarin bevinden zich bad- en stoomruimten, een beautysalon en ruim honderd sobere hokjes met kunststof matrassen. Wat zich daar dagelijks afspeelt wordt niet zozeer getoond als wel besproken in *Seks in de sauna*, een opmerkelijke aflevering van Profiel die vanavond wordt uitgezonden. Michiel van Erp sprak met werknemers en bezoekers en kreeg, 'bij hoge uitzondering' aldus de makers, toestemming het interieur te filmen.

Van Erp ontmoette Thermos-eigenaar Kuipers op de Gay Pride, waar de documentairemaker opnamen maakte voor *Pretpark Nederland*: „Hij beschouwt zich aan de ene kant als een homobevrijder, aan de andere kant als een ondernemer.” Toen Kuipers twaalf jaar geleden de Thermos overnam, ontdeed hij de sauna vol idealisme van zijn anonieme en obscure karakter. In de film kondigt de eigenaar aan de zaak binnenkort voor 9 miljoen euro te koop aan te bieden; de nieuwe eigenaar moet de sauna dan wel tien jaar lang dezelfde bestemming geven. „Niet veel mensen weten”, zegt Van Erp, „dat deze sauna een topattractie in Amsterdam vormt. In het weekeinde komt er honderden mannen op af. Waaronder nog altijd veel jongeren en toeristen.”

Tijdens een rondleiding demonstreert Kuipers trots de lockers voor de bagage van buitenlandse bezoekers, want die komen vaak rechtstreeks van Schiphol naar de sauna. Hij leidt de cameraploeg door de bioscoopzaal, het restaurant, de darkroom en andere vertrekken waarin in totaal 800 vierkante meter Italiaans marmer is verwerkt. De excursie eindigt in de wassalon. Hier draaien in twee reusachtige wasmachines honderden handdoeken, die daar, waarschuwt Kuipers, niet met blote handen ingeworpen mogen worden.

Het heeft iets gemoedelijks en tegelijkertijd verdrietigs, deze mannensauna. De bezoekers komen er hoofdzakelijk voor lustbevrediging, vertellen ze, niet voor liefde of romantiek. De gemiddelde leeftijd is in de loop der jaren behoorlijk gestegen. Dat heeft met internetdating te maken, verklaart een barman, en met het feit dat Amsterdam allang niet meer geldt als Gay Capital of the World. Als de geïnterviewde bezoekers representatief zijn, wordt de Thermos

nu in hoofdzaak bezocht door 50-plussers. Gehuld in lendendoek doen ze in de verlaten saunaruimten hun verhaal..

Van Erps gesprekspartners worden om privacy-redenen alleen bij hun voornaam aangeduid. Zo spreekt ene Oege met beschaafde dictie over de dagen en nachten die hij in de sauna doorbrengt ‘ter compensatie’ van een verloren liefde – maar daaraan niet veel vreugde lijkt te ontlennen. Een aantal bezoekers zag in de loop der jaren de buitenwereld steeds bozer worden. Theo, een oud-hoofdonderwijzer, sprak op school altijd openlijk over zijn geaardheid maar wordt nu in de buurt voor ‘flikker’ uitgemaakt. En Anthony, afkomstig uit Curaçao, geeft zijn vrienden in het openbaar geen kus meer uit angst in elkaar te worden geslagen.

Behalve de handel en wandel in de homosauna, zegt Michiel van Erp, wilde hij ook dit veranderende homoleven laten zien. „Amsterdam is de afgelopen jaren zijn naam van vrijhaven voor homo’s verloren. Die rol is door steden als Berlijn, Barcelona en Parijs overgenomen. Daar voelen homo’s zich tegenwoordig veiliger dan in Amsterdam. Waar vroeger het uitgaansleven bruiste, voelen homo’s zich nu bedreigd. Deze sauna biedt, als een van de laatste bolwerken, bescherming. In de begintijd vormde die een vluchthaven voor Nederlandse homo’s. Nu heeft de Thermos die functie voor nieuwe Nederlanders, die daarbuiten niet voor hun geaardheid kunnen uitkomen.’’ Van de bezoekers met een moslimachtergrond durfde overigens niemand voor camera te verschijnen, stelt Van Erp vast. „Homohaat komt juist in kringen van jonge allochtonen het meest voor.’’

Profiel: Seks in de sauna, Portret van Thermos, de grootste homo-sauna ter wereld. Ned. 2, 22.55-23.35u.